

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Gymnázium Joachima Barranda, Beroun, Talichova 824

Talichova 824, 266 01 Beroun 2

Identifikátor školy: 600 006 808

Termín konání inspekce: 16. – 19. březen 2004

Čj.:	b5-1032/04-5142
Signatura:	ob2zx516

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

1. personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti školy v předmětech český jazyk a literatura, občanská výchova, základy společenských věd, dějepis, matematika, informatika a výpočetní technika a tělesná výchova vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
2. materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti školy v uvedených předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
3. průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v celé škole v uvedených předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Gymnázium Joachima Barranda je státní střední škola. Poskytuje úplné střední vzdělání. Zřizovatelem je Středočeský kraj, právní forma je příspěvková organizace. Ve školním roce 2003/2004 se ve škole formou denního studia vyučoval obor Gymnázium-všeobecné (79-41-K/401, 79-41-K/801) se čtyřletým a osmiletým studijním cyklem. V době inspekce se v 18 třídách učilo 512 žáků.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ředitel školy splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a má požadovanou délku praxe pro výkon funkce. Skladba úvazků vyučujících odpovídala jejich odborné a pedagogické způsobilosti, sledovaná výuka byla z 87,6 % zabezpečena plně kvalifikovanými učiteli. V hospitovaných hodinách vyučovalo 25 učitelů, kteří splňovali podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, a 6 částečně kvalifikovaných učitelů. Plně kvalifikovaná je výchovná poradkyně. Personální zabezpečení výuky dle předmětů je velmi dobré.

Organizace činnosti a provozu školy je jednoduchá a funkční. Vzájemné vztahy, pravomoci a odpovědnost jednotlivých zaměstnanců stanoví jasně a přehledně *Organizační řád – Gymnázium Joachima Barranda Beroun*; úkoly vyplývající z funkcí zaměstnanců jsou stanoveny v příslušných pracovních náplních. Hlavním poradním orgánem ředitele je užší vedení školy. Schází se jedenkrát za týden a tvoří jej ředitel, jeho dvě zástupkyně a hospodárka školy, někdy bývá rozšířené o předsedy předmětových komisí, účetní a zástupce sdružení rodičů. Na jednání vedení školy navazují pravidelné měsíční provozní porady. Pedagogická rada se schází jedenkrát za čtvrt roku na pravidelných hodnotících poradách a dále na mimořádných poradách. Kvalita přenosu informací uvnitř školy vůči zaměstnancům je běžná. Ve škole pracuje 8 předmětových komisí, které podporují rozhodnutí ředitele především v oblasti plánování výuky i jejího materiálního zabezpečení, podílejí se na organizaci soutěží a mimoškolních aktivit žáků. Ze všech jednání jsou pořizovány stručné a věcné záznamy. Organizace činnosti a provozu školy vůči zaměstnancům je velmi dobrá.

Vedení pedagogických i nepedagogických zaměstnanců je zajišťováno systémem vnitřních norem, projednáváním aktuální problematiky na pedagogických a provozních poradách a přímým kontaktem se zaměstnanci. V době inspekce vyučoval ve škole jeden začínající učitel, jemuž ale nebyl stanoven uvádějící učitel (jeho práci sleduje při hospitační činnosti

ředitel školy). Hospitační činnost ve škole se řídí *Plánem hospitační činnosti na školní rok 2003/2004* (uvádí harmonogram a cíle hospitační činnosti), kontrolní činnost zase plánem *Kontrolní systém organizace* (uvádí zásady, oblasti a formy kontrolní činnosti, četnosti kontrol). Kontrolní činnost provádějí členové užšího vedení a patří ke slabším článkům řízení školy. Slabá místa jsou vnímána a jsou částečně ošetřována (nedaří se zcela přenášet kompetence v oblasti kontroly na větší počet zaměstnanců, chybí důslednost při kontrole plnění přijatých opatření k nápravě, neřeší se setrvačnost v tradičních a už překonaných metodách a formách výuky, drobné nedostatky jsou ve vedení povinné školní dokumentace, četnost kontrol je nízká). Učitelství je v současné době převážně stabilizované. Neobvykle vysokými úvazky některých pedagogů řeší ředitel školy nestandardní situaci, která vznikla tím, že na mateřské dovolené je pět vyučujících, z nichž čtyři zaměstnává škola na plný úvazek. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je systematické, podporované vedením školy a adresně nasměrované k vyučovanému oboru. V systému vedení zaměstnanců jsou klady a zápory v rovnováze.

Ředitel školy své zaměstnance dobře zná, hodnotí je podle stanovených kritérií. K sebehodnocení zaměstnanci vedení nejsou.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy ve škole umožňují realizovat vyučované obory a jejich úroveň je dobrá.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

V červnu roku 2003 se škola přestěhovala do nové budovy v Talichově ulici 824. Rekonstrukcí objektu bývalého štábu vojenského okruhu získala škola prostory, které mají z hlediska funkčního, estetického a psychohygienického velmi dobrou úroveň. Ve třípodlažní budově mají žáci a učitelé k dispozici 18 kmenových učeben, 5 odborných učeben, knihovnu, společenský sál s kapacitou 150 míst, posilovnu, dostatečné kancelářské prostory, bufet a moderní šatny.

Získáním vlastních prostor pro realizaci výchovně vzdělávací činnosti učinila škola první z kroků směřujících k tomu, aby materiálně technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti bylo možno hodnotit pozitivně. Druhý krok, tj. vybavení kabinetů, laboratoří a učeben pomůckami a audiovizuální technikou, musí škola ještě učinit.

K výuce českého jazyka na nižším stupni gymnázia jsou používány ucelené řady učebnic. K výuce teorie literatury a literární historie jsou na vyšším stupni používána skripta, která byla žákům doporučena, vyučující je doplňují čítankami pro střední školy, nakopírovanými texty a knihami. K výuce jazyka byla žákům vyššího stupně doporučena odborná příručka (*Český jazyk v kostce*). Vyučujícím jsou k dispozici žakovská a učitelská knihovna vybavené jak beletrií, tak i odbornou literaturou. K dispozici jsou i audiokazety, videokazety a kompaktní disky s literárními ukázkami. V jedné ze tříd byly nástěnky s literárními tématy a skříň s odbornými příručkami a slovníky. Materiální podmínky pro výuku českého jazyka a literatury jsou dobré.

Výuka dějepisu, občanské výchovy a základů společenských věd probíhá v kmenových učebnách vzhledem k těmto předmětům nepodnětným. Žáci vlastní učebnice pro dějepis, v základech společenských věd čerpají z různých namnožených textů, pramenů a materiálů. Škola vlastní skromnou řadu nástěnných map, školních atlasů staršího vydání, videonahrávky a zvukové nahrávky. Obrazové a odborné publikace, které používali vyučující ve výuce, byly půjčeny z jejich vlastních domácích zdrojů a knihoven. Základní odborná literatura, již

pořídila škola, je převážně uložena v kabinetech učitelů. Materiální podmínky pro výuku společenskovedních předmětů jsou pouze vyhovující.

Sbírka pomůcek pro matematiku obsahuje tradiční stereometrické modely a rýsovací soupravy. Vybavení školy pro výuku matematiky je pouze vyhovující.

Pro výuku informatiky a výpočetní techniky škola disponuje dvěma učebnami. První učebna je zařízena 16-ti počítači typu Intel Celeron 2,4 GHz, 256 RAM, 40 GB HDD, scannerem a tiskárnou. Ve druhé učebně je 14 počítačů, převážně Intel Celeron 300 MHz, 128 RAM, 2 GB HDD. Počítače jsou vybaveny operačním systémem Microsoft Windows 2000 Professional, dále Office 2000 a OpenOffice, grafickými aplikacemi Corel Photopaint, Corel Draw, Macromedia Flash, Blender 3D, webovými prohlížeči Internet Explorer a Mozilla a vývojovým prostředím Borland Pascal a Borland Delphi. Materiální podmínky pro výuku informatiky a výpočetní techniky jsou velmi dobré.

Pro výuku tělesné výchovy škola disponuje menším gymnastickým sálem, posilovnou, hernou stolního tenisu, hřišti na basketbal a odbíjenou s umělým povrchem umístěnými v areálu školy. Dále v zimním období využívá tělocvičnu základní školy a vzdálenější městskou halu. Vybavení cvičebními pomůckami (míče, rozlišovací dresy, florbalové hole, medicidbaly atd.), náradím a náčiním, převážně staršího data pořízení, je na dobré úrovni.

Materiálně-technické zázemí školy je širší veřejností využíváno minimálně, škola pronajímá učebny výpočetní techniky. Plány ředitele školy v této oblasti jsou zaměřeny na vybavování školy novými pomůckami, moderní audiovizuální technikou (např. dataprojektor) a na zřízení odborných jazykových učeben.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání a výchovy ve škole umožňují realizovat vyučované obory a jejich úroveň je celkově dobrá.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vyučované obory

Vyučované obory uvedené v charakteristice školy jsou realizovány v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol.

Pro oba studijní obory používá škola učební dokumenty MŠMT ČR platné od 1. 9. 1999, tj. Generalizovaný učební plán gymnázia s osmiletým cyklem č.j. 20 594/99-22 a učební osnovy č.j. 20 596/99-22 ze dne 5. 5. 1999. Jako volitelné předměty se vyučují konverzace v cizích jazycích, semináře ze společenskovedních a přírodovedních předmětů, informatika a výpočetní technika a deskriptivní geometrie.

Povinná dokumentace školy je i přes zjištěné drobné nedostatky vedena průkazně a zachycuje průběh vzdělávání.

Výuka je vedena v souladu s učebními dokumenty vyučovaných oborů.

Kontrola naplňování učebních osnov je prováděna hospitační činností. Ta je prováděna převážně ředitelem školy a méně jeho zástupkyněmi. Četnost hospitací je, jak dokládají zápisy v aktuálních třídních knihách a v třídních knihách ze školního roku 2002/2003, nízká. Metodická činnost vedoucích pracovníků školy je na vyhovující úrovni, při společných hospitacích se členy inspekčního týmu ředitel a jeho zástupkyně výkony učitelů zpravidla nadhodnocovali. Ve školním roce 2002/2003 nebyly splněny učební osnovy dějepisu tím, že nebyly odučeny nejmodernější dějiny 2. poloviny 20. století ve světě a Československu.

Kontrola naplňování učebních osnov není účinná.

Rozvrh školy je sestaven v souladu s právní normou. Z psychohygienického hlediska je jeho nedostatkem zařazování sedmihodinových bloků povinných a volitelných předmětů v jednom dni a zařazování výuky českého jazyka a literatury a matematiky na neproduktivní polední a odpolední vyučovací hodiny. Potřebný rámec pro pozitivní fungování školy vytváří školní řád. Tradiční je informační systém vůči žákům a rodičům (nástěnky, třídní schůzky apod.).

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu školy je funkční.

Úkoly výchovného poradenství ve škole zabezpečuje jmenovaná výchovná poradkyně již šestnáctým rokem. Je absolventkou specializačního studia výchovného poradenství. Výchovná poradkyně spolupracuje s psychology pedagogicko-psychologických poraden. Její činnost informační, poradenská má standardní úroveň; žáci, rodiče a učitelé jsou informováni o funkci výchovného poradce ve škole. Škola nevykazuje ani neevduje žádné žáky se specifickou poruchou učení. Výchovná poradkyně nemá pro svou práci vyčleněnu žádnou pracovní dobu výchovného poradce, z jednání nevede zápisy, nemá určeny konzultační hodiny.

Funkce výchovného poradce ve škole je stanovena, má formální charakter.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce.

V průběhu inspekce bylo hospitováno celkem třináct hodin českého jazyka a literatury, a to v obou studijních oborech u pěti učitelek, které splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dané příslušnou vyhláškou a mají i dlouhou pedagogickou praxi.

Plánování a příprava jednotlivých vyučovacích hodin vycházela z vypracovaných ročních časově-tematických plánů, tzv. Rámcový návrh rozpracování českého jazyka a literatury. Tyto plány zohledňují platné učební dokumenty (generalizovaný učební plán pro gymnázia s osmiletým studijním cyklem a učební plán gymnázia se čtyřletým studijním cyklem) a jsou jednotné pro oba vyučované obory. Dotace hodin českého jazyka a literatury čtyřletého i osmiletého studijního cyklu je navýšena o jednu hodinu ve třetím a sedmém ročníku a o dvě hodiny ve čtvrtém a osmém ročníku. Plány zachycují hodinové dotace a témata, která však nejsou dále rozpracována, vyučující s nimi dále nepracují, nekonkretizují je na specifika jednotlivých tříd a aktuální stav výuky.

Výuka probíhala v kmenových učebnách, ve kterých kromě jedné třídy absolutně chybí motivační nástěnná výzdoba vztahující se k českému jazyku a literatuře, není zde k dispozici didaktická technika ani příruční knihovna s vhodnými odbornými publikacemi. Průběh některých hodin komplikovala i špatná akustika ztěžující estetické působení literárních ukázek a porozumění mluvenému slovu. V hodinách na nižším stupni gymnázia žáci pracovali s ucelenými řadami učebnic, ve vyšších třídách osmiletého a čtyřletém studijním oboru pracovali pouze s doporučenými skripty, vyučující donesenými čítankami a ukázkami textů. Ke zvýšení názornosti učiva byl v hodinách využíván text psaný v průběhu hodiny na tabuli. V dalších hodinách vyučující vhodně využily denní tisk, knihy a nakopírované ukázky textů. V žádné ze sledovaných hodin žáci nepracovali se slovníky, pravopisnými pravidly apod. Didaktická technika - magnetofon s CD přehrávačem - byla využita v průběhu několika hodin literární výchovy a byla přínosem k zefektivnění výuky a umožnění prožitku uměleckého díla.

Ve většině hodin chyběly názorné nástěnné pomůcky, ať už při probírání nové látky nebo při opakování a upevňování učiva již probraného. Učebna výpočetní techniky pro výuku českého jazyka a literatury využívána nebyla.

Ve sledovaných hodinách vyučující pracovaly buď frontálními metodami, nebo využily možnosti skupinové práce. V jedné hodině žáci dramatizovali text z učebnice. Ve výuce dominovala osobnost učitele, k pozitivům navštívených hodin patřilo časté pokládání

problémových otázek a vedení žáků k vyvozování vlastních závěrů. Grafické a pravopisné stránce jazyka nebyla ve většině tříd věnována dostatečná pozornost, nedostatky se objevily zejména v kontrole sešitů žáků, které nebyly soustavně sledovány. Slohové práce měly odpovídající úroveň, byly opraveny, v některých bylo hodnocení vyučujících vhodně zdůvodněno. V hodinách chyběla diferenciací nároků k rychlejším a nadanějším žákům, i k žákům pomalejším. V průběhu skupinové práce vyučující konzultovala s pracovními skupinami řešení zadaných úkolů a vhodně tak korigovala jejich práci. Psychohygienické podmínky vyučování měly průměrnou úroveň. Některé vyučující nerespektovaly konce vyučovacích jednotek, v průběhu výuky chyběly relaxační přestávky, v některých třídách i vhodné změny činností.

V úvodu sledovaných hodin bylo vždy sděleno a zapsáno téma hodiny, výrazná motivační složka chyběla. Průběžně byli žáci motivováni slovním hodnocením a pochvalou. V jedné hodině se vyučující pokusila získat pozornost a zájem žáků vhodně zařazenou soutěží, v jiné hodině literární výchovy naopak nebyl využit spontánní zájem žáků k rozvoji jejich komunikativních dovedností a k další práci s textem. Část žáků byla motivována přípravou k maturitní zkoušce a přijímacími zkouškami na vysoké školy, účastí v soutěžích, přípravou veřejných vystoupení, publikováním prací v tisku a zapojením do klubu mladých diváků.

V průběhu sledovaných hodin žáci s vyučujícími většinou spolupracovali a respektovali stanovená pravidla komunikace, pokud dostali prostor, většinou uměli prezentovat své poznatky a závěry. Při hodinách organizovaných frontálním způsobem, nebyli vždy aktivní všichni žáci. K jejich pasivitě přispíval i průběh vyučování v odpoledních hodinách či nevhodná organizace práce při dvouhodinové dotaci předmětu v jednom dni.

Frekvence klasifikace zaznamenané v žákovských knížkách byla přiměřená, i když převažovalo spíše hodnocení jazykové stránky předmětu, klasifikace ve vyšších ročnících, zaznamenaná pouze u vyučujících, neboť studentské průkazy zavedeny nejsou, odpovídala etapě školního roku. V průběhu sledovaných hodin klasifikace známkou, ocenění pokroku ani sebehodnocení pozorovány nebyly. Zejména v nižším ročníku absence hodnocení a sebehodnocení působila až demotivačně.

Výuka předmětu je v průběhu školního roku doplňována odbornými exkurzemi.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách českého jazyka a literatury celkově hodnocen jako dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech občanská výchova a základy společenských věd

Týdenní časové dotace sledovaných předmětů byly v souladu s platnými učebními plány vyučovaných studijních oborů. Kontrolní hospitace byly realizovány v sedmi hodinách základů společenských věd u tří vyučujících, učitel občanské výchovy byl v době inspekce na lyžařském kurzu. Požadavek učebních osnov na rozdělení učiva do jednotlivých ročníků byl vyučujícími nahrazen zpracováním tematických plánů. Osobní časové plány vyučujících kopírují učební osnovy, jsou jasné, konkrétní, učivo je v nich funkčně rozděleno. Učební osnovy jsou plněny. Cíle výuky byly přiměřeně stanoveny k aktuálnímu stavu tříd a profilu gymnaziálního žáka, s probíranými tématy byli žáci na začátku všech sledovaných hodin seznámeni. V přípravě kladli vyučující vyváženě důraz jak na obsahovou stránku výuky, tak na metodickou. Značná část vyučování byla podpořena materiálními zdroji, které umocňovaly větší názornost vyučování a více problém žákovi osvětlily z několika pohledů a hledisek.

Čtyři hodiny občanské výchovy vyučuje pedagog, který nemá pro předmět získanou odbornou způsobilost. Základy společenských věd vyučují čtyři učitelé, z nichž jedna začínající učitelka nemá pro předmět potřebnou pedagogickou způsobilost, další začínající pedagog nemá získanou odbornou způsobilost. Jedna ze dvou kvalifikovaných vyučujících byla v době

inspekce v pracovní neschopnosti. Odborná a věcná správnost výuky byla zajištěna, jelikož oba začínající učitelé vyučují příbuzný předmět a na vyučování se poctivě připravili. Zkušená učitelka, která učí největší objem hodin, je ve svém oboru profesionál a její způsob výuky je pro žáky velkým přínosem.

Kmenové učebny k výuce nijak nemotivují, jejich estetické uspořádání je teprve vytvářeno. Značným negativem byla skutečnost, že žáci nevlastnili učebnice. Učitelé jim vlastním podpurným materiálem širokého spektra pomáhali v práci s informacemi a prameny. Žáci dostávali značné množství aktuálních textů, které vyučující za léta své praxe nashromáždila. Audiovizuální technika nebyla ve sledovaných hodinách využita.

Z hlediska využití vyučovacích metod a účelné organizaci měla výuka velmi dobrou úroveň. Především vyučování zkušené vyučující bylo postaveno na činnostním učení, tvůrčí práci se žáky, mezipředmětových vztazích, umění pracovat s informacemi, vlastním úsudku a úvaze žáků. Informativní složka výuky byla rovnocenně doplněna pozitivním formováním osobnosti s cílem odpovědného převzetí budoucích sociálních rolí v dalším životě. Žáci pracovali týmově, skupinově, individuálně. O probíraných tématech diskutovali, vyjadřovali své názory a obhajovali je. U začínajících pedagogů byly dvě hodiny postaveny na předkládání hotových informací a větší dominanci učitelů, avšak atraktivnost témat sama vedla žáky k otázkám a úvahám. Celkově byla frontální, skupinová a individuální práce rovnoměrně zastoupena tak, aby žáci byli neustále motivováni pro další činnost. Změna tempa a volba variabilních metod práce podporovaly pozitivní psychohygienu vyučování. Zařazením aktivit a činností ve vyučování byl podporován rozvoj vyjadřovacích schopností žáků.

Vyučující využívali účelově připravenou a cílenou motivaci. Ponejvíce pracovali s aktualizací a mezipředmětovými vztahy. V hodinách, které preferovaly týmovou práci, žáci spolupracovali se zaujetím, vystupovali dospěle a vnášeli do probíraných témat vlastní názory podpořené poznatky z celosvětové a celospolečenské problematiky. Největší zájem o výuku se projevoval v obratně vedené výuce zkušené vyučující.

Klima tříd, akceptování stanovených pravidel komunikace mezi učiteli a žáky mělo dobrou úroveň. Obsah a rozsah komunikační výchovy odpovídal společenskému a profesnímu zaměření žáků obou studijních oborů. Vytváření a vyžití prostoru pro osobnostní a sociální rozvoj žáků umožňovaly zvolené postupy ve výuce v dostatečné míře. Vyučovací metody vytvářely prostor pro kultivovanou komunikaci žáků, avšak v některých fázích výuky ji žáci nevládali jak v oblasti spisovného vyjadřování, tak v základních pravidlech společenského chování. Vyučující vždy umně takovouto situaci korigovali. Právě přístup vyučujících k žákům upevňoval jejich zdravou sebedůvěru a kultivoval mluvený projev.

Nejslabším článkem vyučování byla absence hodnocení práce žáků. Správné odpovědi byly brány jako samozřejmost, zhodnocení podílu žáka na úspěšném či méně úspěšném splnění cíle vyučovací hodiny učitelé neprováděli. V závěru hodin byl věnován malý prostor pro shrnutí a zopakování probraného učiva. Podklady pro klasifikaci získávají vyučující tradičním zkoušením (ústní forma, písemné testy, samostatné práce, krátké referáty apod.). Individuální schopnosti žáků byly celkově respektovány.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách občanské výchovy a základů společenských věd celkově hodnocen jako velmi dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu dějepisu

Předmět dějepisu je zařazen v učebním plánu berounského gymnázia v pevné časové dotaci čtyřletého gymnázia 1. – 3. ročníku a osmiletého gymnázia 5. – 7. ročníku. Ředitel školy nevyužil možnosti disponibilních hodin a předmět dějepisu do maturitních ročníků nezařadil. Požadavek učebních osnov na rozdělení učiva do jednotlivých ročníků předmětová komise

společenskovedních předmětů nahradila zpracováním časově-tematických plánů. Osobní plány vyučujících kopírují učební osnovy, ale v jejich plnění je značný časový skluz. V loňském školním roce dle zápisů v třídních knihách nebyly odučeny současné moderní dějiny (historie Československa a světa v 2. polovině 20. století). Při současném tempu výuky ve 3. a 7. ročníku se může situace opakovat. Učivo je přesunuto do volitelného předmětu seminář z dějepisu, který mohou žáci navštěvovat v maturitním ročníku. Seminární formy práce a doporučené rozšiřující učivo jsou ve volitelném předmětu nahrazovány tématy, která by měla být odučena v základních dějepisných hodinách. Při bezprostřední přípravě na výuku se vyučující soustředili na obsahovou složku, která byla zajištěna velmi dobře. V metodické složce scházel akcent na aktivní práci žáků, její zhodnocení a prostor pro vyjádření jejich názorů a stanovisek.

Dějepis vyučují čtyři učitelé, tři jsou pro výuku odborně a pedagogicky způsobilí, jednomu vyučujícímu chybí pro tento předmět odborná způsobilost, ale vyučuje jej na nižším gymnáziu již několik let. Odborná a věcná správnost byla zajištěna. Hospitace proběhly v devíti hodinách dějepisu a semináři z dějepisu.

Vyučování probíhalo v kmenových učebnách, jejichž psychohygienu odpovídá z hlediska osvětlení, teploty, čistoty a vybavení školním nábytkem standardu. Směrem k dějepisné výchově však byly kmenové učebny didakticky nepodnětné. Všechny pomůcky i didaktickou techniku je třeba do nich přinášet. Audiovizuální technika nebyla ve sledovaných hodinách využita vůbec. Materiální podpora spočívala v práci s učebnicí, školními atlasy, odbornými publikacemi, které do výuky přinášeli vyučující. Základní pracovní pomůckou pro žáka se stává vlastní poznámkový sešit, ve značné části vyučování byly žákům diktovány poznámky běžně dostupné v učebnicích. Psychohygienu práce byla dobrá.

Pojetí sledované výuky se lišilo. Zkušené vyučující kladly důraz na problémové vyučování, vlastní názorové stanovisko, ukazovaly žáků cestu, jak přemýšlet o souvislostech a zákonitostech v dějinách, a učily je historickému myšlení postavenému na racionální argumentaci a konstruktivním dialogu. Mladý začínající pedagog, který vyučuje nejvíce dějepisu ve škole, volil příliš podrobný výběr látky na úkor pochopení širších vztahů a zákonitostí historie. Základní a rozšiřující učivo přednášel všem žákům, nediferencoval jejich schopnosti, popřípadě nevyužíval zájem některých žáků věnovat se studiu historie. Třídy nižšího gymnázia byly vedeny činnostním učením, pestrými formami práce. Výuka měla švih, dynamiku, gradaci. Žáci pracovali s nadšením a velkou chutí. Při organizaci vyučování a volbě metod práce byla pozitiva a negativa v rovnováze.

Účelově připravenou a cílenou motivaci využívali vyučující různorodě. Na nižším stupni a u zkušené vyučující se promítaly mezipředmětové vztahy, aktualizace i problémové otázky, které zvyšovaly zájem a účinnost výuky. Ve značné části výuky byli žáci motivováni až samotným výkladem a událostmi, o kterých bylo hovořeno. Žáci ve zhlédnutých hodinách nebyli klasifikováni, motivace známkou se neobjevila.

Interakce mezi vyučujícími a žáky byla dobrá. Pravidla vzájemného chování žáci dodržovali, prvky pasivní rezistence byly výjimečné. Některé zvolené vyučovací metody vytvářely malý prostor pro kultivovanou komunikaci žáků. Verbální a neverbální komunikace vyučujících byla velmi dobrá. Vzájemný vztah byl vyvážený a partnerský především v hodinách obou zkušených vyučujících. Příjemná pracovní atmosféra plná nadšení a snahy ze strany žáků byla patrná v hodinách nižšího gymnázia.

Hodnocení žáků patřilo k nejslabší oblasti vyučování. Hodiny postrádaly (pozitivní i negativní) hodnocení žáků, nebyly uzavřeny a zhodnoceny jednotlivé úkoly. Absentovalo slovní hodnocení výkonů žáků a závěrečné hodnocení práce celé třídy, během zhlédnutých hodin nebyli žáci klasifikováni. V závěru hodin nebyl vytvořen prostor pro shrnutí a zopakování probraného učiva, pracovní výkony nebyly analyzovány. Podklady pro

klasifikaci získávají vyučující převážně písemným zkoušením (testy různých druhů, zadávanými referáty apod.).

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách dějepisu celkově hodnocen jako dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice

Kontrolní hospitace byly realizovány celkem v 16 hodinách obou studijních oborů, ve kterých škola v době inspekce poskytovala vzdělání. Ředitel školy navýšil v rámci svých kompetencí celkovou časovou dotaci výuky matematiky v osmiletém studijním cyklu o 5 hodin a ve čtyřletém studijním cyklu o 6 hodin proti učebnímu plánu schválenému MŠMT. Učitelé matematiky zařadili do svých tematických plánů téměř veškeré doporučené rozšiřující učivo. Stanovené výukové cíle respektují vzdělávací potřeby žáků připravujících se na vysokoškolské studium matematicko-přírodovědných, technických, ekonomických a dalších směrů, v nichž se dobrá připravenost žáků v matematice požaduje. Na žáky, jejichž profesionální orientace je jiná, vytváří tento fakt v závěru studia, spolu se zvýšenou časovou dotací předmětu, tlak. V bezprostřední přípravě učitelů na hodiny převažovala obsahová složka nad metodickou. Celkově měly plánování a příprava na výuku dobrou úroveň.

Personální zabezpečení výuky bylo vynikající. Všech osm učitelů matematiky splňovalo podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Po věcné a odborné stránce bylo vyučování vedeno správně; drobné věcné a formální chyby, kterých se učitelé občas dopouštěli, pramenily z jejich dominantního vedení výuky.

Sledované hodiny probíhaly v kmenových učebnách, jejichž vybavení a uspořádání nebylo pro matematiku potřebně motivující a podnětné. Pracovalo se s křídou a tabulí, používaly se učebnice, kalkulátory, rýsovací potřeby, improvizované pomůcky a namnožené texty úloh. Materiální podpora výuky předmětu byla běžná, její kvalitu by bylo možné zlepšit.

Většinou byly sledované hodiny organizačně založeny na metodě frontální práce, variabilnější přístup k výuce byl zaznamenán v hodinách nižších ročníků osmiletého gymnázia. Ve snaze vypořádat se s plánem byl postup výuky uspěchaný, látka se předkládala žákům axiomaticky, platnost výroků a tvrzení se zpravidla nedokazovala. Těžištěm práce v hodinách bylo řešení typových úloh vztahujících se k probíranému tematickému celku. Pozitivem byla systematičnost v práci, efektivně využívaná vyučovací doba a evidentní snaha učitelů předat co nejvíce poznatků a dovedností. Negativem bylo, že žákům nebyl vytvořen dostatečný prostor pro jejich aktivitu, byli příliš silně vedeni a výuka byla stereotypní.

Prvky pozitivní motivace provázely více výuku v nižších ročnících osmiletého studia, při práci se staršími žáky byla oblast motivace žáků opomíjena. Časté bylo ukládání domácích úkolů.

Kvalita vzájemných vztahů učitel-žák byla dobrá. Atmosféra při výuce byla pracovní, ale nezáživná. Hodiny byly z větší části monology učitelů, jejichž verbální i neverbální projev byl dobrý. Komunikační schopnosti žáků v matematice rozvíjeny nebyly.

Podklady pro klasifikaci získávali učitelé tradičním ústním a písemným zkoušením. Málo využívané bylo průběžné hodnocení, žákům se dostávalo jen výjimečně ocenění známkou nebo pochvalou. Závěry sledovaných hodin často postrádaly shrnující a hodnotící část.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách matematiky celkově hodnocen jako dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu informatika a výpočetní technika

Vyučující mají vypracovány časově-tematické plány, které jsou v souladu s osnovami zvoleného studijního oboru. Plány respektují postup výuky od jednoduchého učiva ke složitějšímu, aktuálně jsou doplňovány o novinky v oboru.

V letošním roce byla poprvé zahájena výuka předmětu v rámci možnosti disponibilních hodin už v primě víceletého studia. Vyučující zvolila vedle seznámení s internetem a využívání mailu hlavně práci s programem FLASCH 2004, který umožňuje žákům vytvářet jednoduché animace.

Celkem je týdně předmět vyučován ve 36 povinných hodinách a v 6-ti hodinách povinně volitelného semináře. Vzdělávací nabídka je rozšířena o dvě hodiny nepovinného předmětu programování. Sledováno bylo devět vyučovacích hodin. Výuka je zajišťována čtyřmi vyučujícími bez požadovaného odborného vzdělání. Dva z vyučujících jsou odborně způsobilí pro předmět matematika, jeden pro předmět biologie a jeden pro výuku ekonomických předmětů. Kvalita sledované výuky nebyla absencí předepsaného vzdělání negativně ovlivněna. Učivo bylo předkládáno věcně a odborně správně.

K výuce jsou využívány dvě plně funkční počítačové učebny, z nichž jedna je kvalitněji vybavena. K přehlednému a efektivnějšímu předávání vědomostí chybí centrální demonstrace postupů a návodů pomocí dataprojektoru. Vyučující měli pouze možnost pracovat náročnějším způsobem, a to zapisovat látku na tabuli nebo případně demonstrovat každému žákovi individuálně v počítači, na kterém pracuje.

Organizační struktura sledovaných hodin byla obdobná. V úvodu bylo navázáno na látku již probranou, poté učitelé uvedli nová nebo rozšiřující témata verbálně s pomocí záznamu na tabuli. Následovalo zadání samostatné práce s kontrolou postupů žáků a poskytováním individuální dopomoci. Průběžně byly výsledky žáků vyhodnocovány. Žáci pracovali velmi aktivně s vysokým zájmem a snahou osvojit si předávané dovednosti. V některých sledovaných skupinách byla evidentní rozdílná úroveň schopností žáků vyplývající s možností a zájmu žáků pracovat s počítačem i mimo vyučování.

V úvodu sledovaných hodin byly jasně stanoveny cíle výuky. Učitelé průběžně motivují žáky zadáváním zajímavé samostatné práce, jejím vyhodnocováním a získáváním pozitiv za včasné a správné řešení. V konci hodin docházelo k vyhodnocení jejich průběhu a v některých případech byly zadávány úkoly pro mimoškolní činnost.

Atmosféra sledovaných hodin byla bezkonfliktní, vysoce pracovní, žáci respektovali učitele vedení snahou získat jejich vědomosti a dovednosti. Vyučující se snažili přistupovat k žákům podle jejich individuálních schopností. Interakce a komunikace mezi vyučujícími a žáky byla na vynikající úrovni.

Vedle písemných testů učitelé hodnotí práci v hodině a kvalitu zpracování zadaných samostatných úkolů. Četnosti hodnocení a stupně klasifikace jsou přiměřené.

Žákům je umožněno před vyučováním, někdy i po vyučování, navštěvovat učebny výpočetní techniky a individuálně se zde zdokonalovat.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách informatiky a výpočetní techniky celkově hodnocen jako vynikající.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu tělesná výchova

Vyučující mají vypracovány časově-tematické plány na celé osmileté, respektive čtyřleté období. Plány jsou v souladu s obsahem osnov vyučovaných studijních oborů. Do plánu výuky jsou zařazena témata z oblasti „ochrany zdraví člověka za mimořádných situací“ v souladu s pokynem MŠMT ČR ze dne 15. března 2003. Plány nepostihují časové dotace nácvičku jednotlivých pohybových dovedností nebo herních činností v celé délce studia.

Pedagogický proces je zajišťován pěti vyučujícími, celkem v 60 hodinách týdně. Sledováno bylo šest vyučovacích hodin. Všichni vyučující jsou odborně i pedagogicky způsobilí. V době inspekce byli přítomni tři vyučující. Vzdělávací nabídka školy je rozšířena o nepovinné předměty: míčové hry - hoši, míčové hry - dívky a gymnastika, každý v rozsahu dvou hodin týdně. Učitelé jsou sdruženi v předmětové komisi, která podle ročního plánu zajišťuje úkoly

související s organizací a průběhem tělesné výchovy na škole. Například organizace soutěží, zajišťování kurzů, vypracování tematických plánů, doplňování pomůcek a jiné.

Hodiny tělesné výchovy jsou zařazovány jako první nebo poslední dvě hodiny ve vyučování, takže nedochází ke ztrátám části vyučovací jednotky z důvodů přecházení. Vyučující využívali všechny dostupné pomůcky (nářadí a náčiní) k tomu, aby žáci byli ve stálé činnosti a vyučovací čas byl efektivně využíván. Velmi zdařilá byla například výuka moderní gymnastiky.

Organizace sledovaných hodin byla obdobná. Po úvodním rozehřátí následovalo rozcvičení a protažení, nácvik pohybových dovedností, v některých hodinách i posilování, nácvik a zopakování herních činností jednotlivců nebo herních kombinací. Po tomto bloku měli žáci možnost uplatnit svoje dovednosti a kvality ve hře. V závěru docházelo ke zklidnění a případnému hodnocení probíhající výuky. Pedagogická zdatnost učitelů byla zřejmá z časového rozvržení hodiny, odhalování chyb a vhodné demonstrace správného provedení cviku se zajištěním bezpečnosti. Přesto, že vyučující pracovali se snahou vhodným způsobem a postupnými metodickými kroky dovést žáky ke správně zvládnuté pohybové dovednosti nebo herní činnosti, žákyně starších ročníků vykazovaly ve sledované hře průměrné (některé i slabší) herní dovednosti.

Sledovaná výuka vždy navazovala na předcházející probírané učivo a byla předkládána věcně i odborně správně.

Neustálou komunikací, vyhodnocováním osobních výkonů a povzbuzováním jsou žáci motivováni k dosahování lepších výkonů. Hodnocení probíhá vždy vzhledem k individuálním dispozicím, snaze a zájmu o zlepšení.

Atmosféra sledovaných hodin byla bezkonfliktní, žáci respektují vyučující, učitelé zohledňují individuální dispozice žáků. Interakce a komunikace mezi vyučujícími a žáky je na velmi dobré úrovni.

Průběh vzdělávání a výchovy byl ve sledovaných hodinách tělesné výchovy celkově hodnocen jako vynikající.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Výsledky vzdělávání si učitelé školy ve sledovaných předmětech a skupinách předmětů zjišťují běžně užívanými metodami ústního a písemného zkoušení. Škola má svůj vnitřní klasifikační řád.

Dobré jsou výsledky žáků školy v předmětových olympiádách, kulturních a sportovních soutěžích. V minulém školním roce škola využila komerční srovnávací testy a žáci maturitních ročníků se zúčastnili „Maturity nanečisto“.

Škola sleduje a vyhodnocuje výsledky svých žáků u přijímacího řízení na vysoké školy a vede statistiku uplatnění svých absolventů. Z rozboru výsledků vzdělávání získává vedení školy zpětnou vazbu na cíle, obsah a metody práce.

Celkově měl průběh vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech a skupinách předmětů velmi dobrou úroveň.

TEMATICKÁ ZJIŠTĚNÍ

V průběhu inspekce byla ve škole realizována tematická inspekce „Využívání pilotních projektů implementace ICT do výuky v roce 2003“.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol je v souladu se zřizovací listinou.
- Ve škole je zřízena Studentská rada. Z pohledu jejích členů, demokraticky zvolených zástupců žáků, je atmosféra ve škole a její vzdělávací i mimoškolní činnost hodnocena jednoznačně kladně.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT ČR dne 23. října 2003 pod č.j. 29 079/03-21 s účinností od 1. září 2003
2. Zřizovací listina č.j. OŠMS/3052/2001 ze dne 18. září 2001 vydaná Středočeským krajem s účinností od 1. července 2001
3. Změna zřizovací listiny, Dodatek č. 1, č. j. 19729/2003/ŠKO ze dne 17. prosince 2003 vydaná Středočeským krajem s účinností od 1. září 2003
4. Učební plány vyučovaných studijních oborů vydané MŠMT dne 5. května 1999 pod č.j. 20 594/99-22 a č.j. 20 595/99-22 s platností od 1. září 1999
5. Učební osnovy sledovaných předmětů vydané MŠMT dne 5. května 1999 pod č.j. 20 596/99-22 s platností od 1. září 1999
6. Třídní knihy ve školním roce 2002/2003 a 2003/2004
7. Třídní výkazy ve školním roce 2002/2003 a 2003/2004
8. Školní řád Gymnázia Joachima Barranda Beroun č.j. 204/2003/5 z 1. 9. 2003
9. Rozvrh hodin pro školní rok 2003/2004 platný od 28. 1. 2004
10. Zápisy z pedagogických rad (2002/2003; 2003/2004)
11. Zápisy z provozních porad
12. Zápisy z jednání předmětových komisí
13. Protokoly o komisionálních zkouškách
14. Protokoly a výkazy o ukončování studia za školní rok 2002/2003
15. Tematické plány sledovaných předmětů pro školní rok 2003/2004
16. Personální dokumentace zaměstnanců školy
17. Organizační řád – Gymnázium Joachima Barranda Beroun
18. Kontrolní systém organizace
19. Plán hospitační činnosti na školní rok 2003/2004
20. Časový plán výchovného poradce na školní rok 2003/2004
21. Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2002/2003.
22. Směrnice pro hodnocení a klasifikaci na Gymnáziu Joachima Barranda Beroun č.j. 204/2003/6 z 1. 9. 2003
23. Inspekční zpráva č.j. 025 335/98-5019 z 30. listopadu 1998
24. Zřizovací listina Studentské rady Gymnázia Joachima Barranda Beroun
25. Rámcový roční plán práce na školní rok 2003/2004 na Gymnáziu J. Barranda Beroun č.j. 2004/2003/1 z 1. září 2003

ZÁVĚR

Personální zabezpečení výuky dle sledovaných předmětů je velmi dobré. Řediteli školy se podařilo vytvořit stabilizovaný pedagogický sbor. Pozitivem je, že sledovaná výuka byla zajištěna převážně plně kvalifikovanými učiteli. Organizace činnosti a provozu školy je velmi dobrá, v systému vedení zaměstnanců včetně kontrolní činnosti přetrvávají nedostatky zjištěné při inspekční činnosti v listopadu roku 1998, v systému hodnocení a sebehodnocení zaměstnanců školy jsou klady a zápory v rovnováze. Celkově jsou sledované personální podmínky pro vzdělávání a výchovu dobré.

V oblasti materiálně-technických podmínek vzdělávání došlo v porovnání s posledním inspekčním zjištěním k výraznému posunu pozitivním směrem. Škola má svoji novou budovu, prostředí a prostory pro výuku jsou z hlediska funkčních, estetických, psychohygienických a bezpečnostních podmínek velmi dobré. Nedostatkem je, že vybavení školy učebnicemi, učebními pomůckami a didaktickou technikou ve sledovaných všeobecně vzdělávacích předmětech není ani na standardní úrovni.

Sledované oblasti výuky měly vesměs průměrnou až velmi dobrou úroveň. Nejhůře hodnoceným jevem byla oblast hodnocení žáků. Ve zhlédnuté výuce byly použity různé formy a metody práce; od variabilních moderních metod (základy společenských věd, informatika a výpočetní technika), rozvíjejících klíčové dovednosti žáků, až ke tradičním metodám frontální výuky upřednostňujícím informativní složku vzdělávání (matematika a větší část sledované výuky českého jazyka a literatury). Klasifikace je brána jako hlavní ukazatel a evaluační nástroj práce žáků i vyučujících.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Pavel Kába	P. Kába v.r.
Členové týmu	Mgr. Jaroslav Černý	J. Černý v.r.
	Mgr. Iva Kadeřábková	I. Kadeřábková v.r.
	Mgr. Věra Scherlingová	V. Scherlingová v.r.

Další zaměstnanci ČŠI

Hana Vejdovská, Jana Jungerová, Václava Suchánková

V Příbrami dne 13. dubna 2004

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 22. dubna 2004

Razítko

Ředitel školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Stanislav Lidinský, ředitel školy	S. Lidinský v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce, a to do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, 28. října 24, 261 02 Příbram VII. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrá
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2004-05-11	b5-1032/04-5142

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.